

Rozhodování debat ve formátu WSDC

1. ÚVOD

Debatní formát WSDC (z angl. *World Schools Debate Championship*) je jedním z nejběžnějších debatních formátů ve většině zemí, v nichž se debatování aktivně provozuje. WSDC (nebo také WS, *Worlds Style*) je také standardním formátem mezinárodních debatních turnajů.

V debatě ve formátu WSDC proti sobě stojí dva týmy, a to propozice a opozice. Zatímco v KP přináší do debaty vlastní argumentaci pouze afirmace, ve WS prezentují konstruktivní argumenty oba týmy a oba musejí zároveň reagovat na argumentační linii protivníka. Debaty se za jeden tým smí účastnit pouze tři debatéři, řečí je ale celkem v debatě osm, a to šest základních (konstruktivních) a dvě shrnovací (tzv. *reply speeches*). Základní řeči jsou dlouhé osm minut, shrnovací čtyři. Každý debatér absolvuje v debatě jednu konstruktivní řeč (Prop1/Opp1 – Prop3/Opp3), první nebo druhý řečník pak za tým přednese shrnovací řeč.

WSDC neobsahuje křížové výslechy mezi řečmi, namísto nich debatéři pokládají dotazy oponentovi přímo v průběhu jeho konstruktivní řeči (těmto dotazům se říká *points of information* = PIOs, česky *faktické poznámky*). Pokládat dotazy se nesmí v tzv. chráněném čase, tj. v první a poslední minutě řeči, tyto části řeči by měl rozhodčí debatérům naznačit cinknutím (to umí většina online debatních stopek a časovačů, které jsou navrženy pro WSDC). Ve WSDC rovněž nejsou přípravné časy mezi jednotlivými řečmi, debatéři tedy nemají v debatě čas určený pro konzultace s týmem a přípravu na řeči.

Pro podrobnější popis debatování ve formátu WSDC viz materiál *Debatování ve formátu WSDC: příručka pro debatéry*.

OBSAH

1. Úvod	1
2. Kategorie hodnocení	3
3. Bodování	6
4. Proces rozhodování	10
5. Feedback	12

2. KATEGORIE HODNOCENÍ

Kategorie hodnocení jsou ve WSDC v podstatě shodná s formátem KPDP. Rozdíl spočívá v tom, že ve WS neurčuje výsledek debaty pouze obsah. Rozhoduje celková přesvědčivost týmu při zohlednění všech aspektů debaty. Debatu tak může rozhodčí zcela legitimně přisoudit i týmu s o něco horším obsahem, pokud tým byl svůj obsah schopen přesvědčivě prodat a byl silný i strategicky.

I ve WS platí, že rozhodčí rozhoduje z pozice normálního rozumného člověka.

OBSAH

V kategorii obsahu hodnotí rozhodčí to, co debatér řekl (bez ohledu na to, jak to přednesl). Rozhoduje především úroveň analýzy (tj. jak kvalitně a do hloubky debatér vysvětluje svá tvrzení) a dokazování (zda a jak má debatér svá tvrzení podložena statistikami, názory expertů, příklady apod.). To platí nejen pro vlastní linii týmu, ale také pro vyvracení a rehabilitaci.

Na rozdíl od KPDP se ve WSDC od opozice očekává, že (vedle vyvracení propoziční argumentace) přijde s vlastní konstruktivní argumentací proti tezi, a od propozice, že bude tuto konstruktivní argumentaci negace vyvracet. Obecně přitom platí, že obě konstruktivní linie mají stejnou váhu. Opozice tak může vyhrát debatu, i když přesvědčivě nevyvrátí propoziční linii, pokud bude její vlastní konstruktivní argumentace silnější než argumenty propozice.

WS také nezná dělení tezí na faktické, návrhové atd. Je na propozici, aby analyzovala tezi a z jejího znění odvodila, co má v debatě dokázat (tzv. *burden of proof* – důkazní břemeno). Stejně tak by opozice měla z teze dedukovat, co pro vítězství v debatě musí dokázat ona. Bývá zvykem, že první mluvčí strany na začátku debaty vysvětlí, co chtějí v debatě dokazovat. Pokud z teze plyne, že jde o návrh změny statu quo, propozice obvykle vymezí, jak by změna měla fungovat (tzv. model). Spor o to, zda bude model fungovat, není sporem definičním.

Pravidla definování jsou podobná jako v KPDP. Považuje se za vhodné, aby Prop1 tezi definoval, pokud je to potřeba. Definice se nesmí vzdálit běžnému významu teze a nesmí rozsah význam teze ani zužovat, ani rozšiřovat. Za neférové se považuje především vztahení teze jen na určitou zemi nebo oblast (např. na Evropu nebo Českou republiku), pokud takové zúžení nevyplývá z teze. Definici může napadnout jen Opp1, který musí vysvětlit, co je na definici špatné, a nabídnout opravenou definici. Definiční spor se hodnotí v rámci obsahu.

STYL

V rámci stylu se hodnotí celková vnější úroveň projevu – srozumitelnost, jazyková bohatost, řečnické figury, přednes, postoj, gestikulace, případně také úroveň chování mluvčího.

Na turnajích WSDC bývá zvykem, že debatéři používají pouze malé kartičky s poznámkami, což jim umožňuje lépe gestikulovat. Debatéři řeč často zahajují poutavým úvodem (tzv.

opening line – lze použít citát, nečekaný statistický údaj, nesmysl řečený protistranou apod.) a stejně tak by řeč měla mít jasný závěr (*closing line*). Nešvarem řady zkušených mluvčích je příliš rychlé tempo, které by také mělo být postihováno. Obecně se pak na úroveň projevu klade podstatně větší důraz, než je zvykem v našem KPDP.

Během debat ve formátu WSDC se tolerují přiměřené projevy souhlasu (kývání hlavou, klepání do stolu) nebo nesouhlasu (syčení) s řečníkem během řeči. Stejně tak není na škodu, pokud je mluvčí důraznější, a přípustné je i špičkování se s oponenty (např. v odpovědi na faktickou poznámku mluvčí začne „vážený kolega zajisté ví, že...“). Debatéři by se však měli chovat navzájem uctivě a oslovovat se zdvořile (pane/paní, v češtině je potom vhodné vykání). Postihují se projevy vzájemné neúcty, hrubý jazyk, krajně nevhodné jsou potom poznámky narážející na vlastnosti mluvčího (vzhled, věk, pohlaví, původ apod.). Totéž se týká i vtipkování na účet slabších oponentů.

STRATEGIE

V kategorii strategie se hodnotí, jak debatér „umí hrát hru jménem debata“ – přihlíží se tedy ke struktuře projevu, rozvržení času, konzistenci mezi mluvčími, nakládání s faktickými poznámkami atd.

Na WSDC je zvykem, že mluvčí na počátku svého projevu nastíní stručně jeho strukturu. Této struktury by se pak měl během projevu držet a ideálně avizovat, že postupuje k dalšímu bodu. Struktura se striktně neřídí strukturou Prop1, je zcela na mluvčím, jak si své myšlenky uspořádá. Na přehlednou strukturu projevu je však kladen velký důraz.

Považuje se za dobrou praxi, aby první mluvčí obou stran ponechali část linie (obvykle jeden, někdy i dva argumenty – tzv. *split argument*) druhému mluvčímu. Měli by to však na počátku své řeči avizovat (tzv. *case division*). Druhý mluvčí potom nesmí na svůj argument zapomenout a měl by také avizovat, že jej začíná vysvětlovat. Pouze Opp3 už nesmí přinášet do debaty nové argumenty, může však rozvíjet analýzu a doplňovat důkazy. Nepřihlíží se také k novému obsahu v závěrečných řečech (*reply speeches*).

Kromě struktury se klade značný důraz na konzistenci mluvčích. Pokud si mluvčí týmu navzájem protiřečí nebo na sebe nenavazují, je třeba je postihnout na strategii.

Pokud jde o rozvržení času, sleduje se jeho vhodná alokace mezi jednotlivé argumenty (měla by odpovídat důležitosti argumentu) a přiměřenost času věnovaného úvodu a závěru řeči. Mluvčí by měl vyčerpat časový limit, zároveň by neměl přetahovat (na dokončení myšlenky by mu mělo stačit max. 20 sekund). Těsně před koncem časového limitu by již neměl začínat nový argument.

Hodnotí se rovněž reakce na faktické poznámky – zda řečník akceptuje poznámky ve vhodný čas, zda na ně rozumně odpovídá, zda je schopen navázat pokračováním ve své argumentaci.

Řečník by měl přijmout 1–3 otázky za řeč. Nepřijetí žádné otázky, jakož i akceptace velkého počtu otázek, se postihuje na bodech.

Závěrečné řeči (*reply speeches*) by měly s nadhledem shrnout argumentace obou stran a porovnat je (např. formou porovnání světa propozice se světem opozice). Hodnotí se schopnost mluvčího vypíchnout z obsahu celé debaty to nejpodstatnější a zdůraznit aspekty výhodné pro danou stranu.

3. BODOVÁNÍ

Bodování základních řečí (tj. Prop1/Opp1 až Prop3/Opp3) se pohybuje v rozmezí 60–80 bodů, shrnovacím řečem (*reply speeches*) se uděluje mezi 30–40 body, u nich je tedy bodová škála poloviční oproti hlavním řečem. Oproti KP se mohou udělovat i půlbodů. Průměrná konstruktivní řeč by měla být ohodnocena 70 body, průměrná shrnovací řeč 35 body.

Stejně jako v KPDP je i ve WSDC výsledný počet bodů součtem bodů získaných za řečnickovy výkony v oblasti obsahu, stylu a strategie, přičemž body za obsah představují 40 % celkového hodnocení, dalších 40 % je věnováno stylu a strategie činí 20 %.

Na rozdíl od KP zde nemáme přičítání/odečítání bodů za křížový výsledek, v rámci bodování je ale nutné zohlednit, zda debatéři v debatě nabízeli a přijímali odpovídající počet faktických poznámek (POIs). Samotné bodování POIs funguje poměrně podobně jako bodování křížového výsledku v KP – rozhodčí má k dispozici až 2 body, které může buď přičíst k celkovému hodnocení základní řeči, nebo je od něj naopak odečíst, nesmí u toho však být narušen základní rozsah bodového rozpětí (tj. nesmí se při přičítání bodů jít nad hodnotu 80 bodů, při odečítání zase pod 60).

Případné přičítání/odečítání bodů se realizuje porovnáváním výkonů debatérů v základní řeči a v samotných POIs. Pokud byly POIs lepší než samotná základní řeč (tj. bylo jich nabídnuto dostatek, bylo jich i dost přijato, faktické poznámky byly voleny strategicky), pak se body přičítají. Jestliže naopak řečník předvedl v rámci POIs horší výkony než v základní řeči (tzn. nenabídl během debaty žádné či téměř žádné POIs, nabídl špatné POIs či nepřijal dostatek POIs od oponentů během své řeči), pak mu za ně body odečteme. Pokud ale nebyly během řeči debatérovi nabídnuty v podstatě žádné POIs (či jen velmi málo), pak jej za případné nepřijetí faktické poznámky nepenalizujeme, naopak body strháváme oponentům za nedostatečné nabízení faktických poznámek.

WSDC nezná tzv. *low-point wins*, vítězný tým by tedy měl mít v součtu více bodů než tým, který v debatě prohrál. Rozdíl mezi součty bodů jednotlivých týmů slouží jako indikátor toho, jak moc těsná debata byla. Rozdíl 0–2 bodů značí velmi těsnou debatu, rozdíl 3–5 bodů debatu těsnější, ale relativně jasnou, rozdíl 5–10 bodů indikuje, že byl v debatě jeden tým jasně lepší, pokud se týmy v součtech liší o 10–20 bodů, pak vítězný tým v debatě jednoznačně dominoval, a jakmile se týmy liší o více než 20 bodů, znamená to, že vítězný tým své oponenty v podstatě „rozesl na kopytech“.

BODOVÁNÍ ZÁKLADNÍCH ŘEČÍ (PROP1/OPP1 – PROP3/OPP3)

hodnocení	celkem (/100)	styl (/40)	obsah (/40)	strategie (/20)
naprosto bezchybné	80	32	32	16
výborné	76-79	31	31	15-16
velmi dobré	74-75	30	30	15
lehce nadprůměrné	71-73	29	29	14-15
průměrné	70	28	28	14
lehce podprůměrné	67-69	27	27	13-14
slabé	65-66	26	26	13
velmi slabé	61-64	25	25	12-13
odstrašující	60	24	24	12

celkem	výkon v řeči
60	- obsah se nevztahuje k tezi a k tomu, co by měl tým v debatě dokázat - body jsou prezentovány pouze jako tvrzení a jsou zmatené, chybí analýza - řeč se těžkou sleduje, není plynulá, řečník se zadržává, nadužívá výplňková slova a hezitační zvuky (hmm, ehm)
61-63	- řeč obsahuje minimum lehce relevantních tvrzení - tvrzení jsou ponechána bez analýzy, bez vysvětlení - některé části řeči jsou jasnější, většina řeči se však špatně sleduje, obsahuje značné množství zadržávání, hezitačních zvuků, výplňkových slov
64-66	- několik bodů přednesených v řeči se vztahuje k tezi - argumenty a vyvracení jsou předneseny spolu s určitým vysvětlením a analýzou, mnohé kroky v nich jsou ale nevysvětleny, vynechány, takže na sebe některé části logicky nenasazují - v některých částech se řeč hůře sleduje, místy se vyskytují stylové nedostatky (hezitace, výplňková slova)
67-69	většina přednesených bodů je relevantních pro debatu

	- všechny argumenty či body vyvracení obsahují vysvětlení, v signifikantních částech argumentů ale chybí některé logické a analytické kroky a důkazy - řeč se převážně dobře sleduje, jen místy najdeme pasáže, které jsou po stylové stránce horší
70	- argumenty se vztahují k tezi, některé hlavní body debaty v nich ale nemusejí být pojaty dostatečně - všechny argumenty a vyvracení jsou dostatečně vysvětleny bez zásadních logických a analytických nedostatků, jsou ale jednodušší a snadno napadnutelné - řeč se snadno sleduje, přednes usnadňuje pochopení, celkový styl řeči ale příliš nenapomáhá vyšší přesvědčivosti projevu
71–72	- všechny argumenty jsou relevantní a postihují hlavní body debaty - všechny argumenty obsahují dostatečné vysvětlení bez signifikantnějších logických nedostatků, většina z nich obsahuje i důvěryhodné důkazy, jen v některých minimálních bodech mohou být drobné logické nedostatky ve vysvětlení - řeč se dobře sleduje, v některých jejích částech je styl projevu přesvědčivý a poutavý
73–76	- argumenty jsou relevantní, všechny postihují ty nejdůležitější body spojené s danou tezí, jsou dostatečně dobře vysvětlené, vysvětlení neobsahuje téměř žádné logické nedostatky - řečník místy provádí dokonce sofistikovanější analýzy, které činí argument hůře napadnutelným - řeč se velmi dobře sleduje, ve vícero částech řeči styl napomáhá vyšší přesvědčivosti a poutavosti
77–79	- argumenty jsou všechny relevantní, jsou velmi dobře vystaveny a vysvětleny, dobře postihují ty nejdůležitější body spojené s debatou - vysvětlení argumentů neobsahují žádné logické ani analytické nedostatky, jsou doprovázena důkazy z důvěryhodných zdrojů, to vše činí argumenty těžko napadnutelnými - řeč se velmi snadno sleduje, styl projevu je přesvědčivý a poutavý
80	- jedna z nejlepších řečí, která byla kdy předvedena na debatním turnaji - argumenty jsou téměř nenapadnutelné, jsou vystaveny bezchybně - přednes je naprosto plynulý, velmi přesvědčivý a nevídaně poutavý

BODOVÁNÍ SHRNOVACÍCH ŘEČÍ (REPLY SPEECHES)

hodnocení	celkem (/50)	styl (/20)	obsah (/20)	strategie (/10)
bezchybné	40	16	16	8
nadprůměrné	36–39	15	15	7,5
průměrné	35	14	14	7
podprůměrné	31–34	13	13	6,5
odstrašující	30	12	12	6

celkem	výkon v řeči
30	- shrnutí debaty neodpovídá tomu, jak se reálně debata odehrála - zásadní nepochopení hlavních argumentů, reakcí a sporů
31–34	- namísto identifikace nejdůležitějších sporů debaty a analýzy těchto sporů je v řeči pouze zopakován průběh debaty tak, jak se odehrála - namísto analyzování sporů se argumentuje
35	- řečník správně identifikoval hlavní spory a body debaty - řečník byl schopný představit základní odůvodnění toho, proč by jeho tým měl zvítězit
36–39	- téměř perfektní shrnutí debaty - řečník byl schopný dobře analyzovat důležité spory v debatě, tuto analýzu se mu podařilo použít jako zdůvodnění toho, proč by jeho tým měl zvítězit
40	- bezchybná analýza debaty a jejích hlavních sporů - řečník správně identifikoval rozhodující body debaty (vč. nejsilnějších argumentů a vyvracení ze strany oponentů) a na těchto bodech efektivně zdůvodnil, proč by jeho tým měl vyhrát

4. PROCES ROZHODOVÁNÍ

Ještě než přistoupíme k popisu samotného procesu rozhodování, podíváme se blíže na úlohu rozhodčího v debatě. Ta se v podstatě neliší od úlohy, jakou zastává rozhodčí v debatách ve formátu KP. Hlavní jsou následující zásady:

- Rozhodčí debatu rozhoduje jako expert na pravidla debaty, nikoli jako expert na právě debatované téma, debatu tedy rozhoduje z pozice normálního rozumného člověka se základním všeobecným přehledem o dané problematice.
- Rozhodčí rozumí tezi a umí si vyvodit břemena, která jsou danou tezí kladena na oba týmy.
- Rozhodčí debatu rozhoduje jako nestranný pozorovatel.
- Rozhodčí rozhoduje debatu, která se před ním skutečně odehrála, nikoli debatu, kterou toužil vidět (tzn. rozhodčí si za debatéry nedomýšlí obsah, argumenty, analýzu apod.).
- Rozhodčí pečlivě sleduje debatu, zaznamenává si její obsah (tj. argumenty, reakce, POIs), a než učiní rozhodnutí o vítězi debaty, je schopen debatu férově a přesně shrnout.
- Rozhodčí je konstruktivní, své rozhodnutí prezentuje debatérům přesvědčivě, a to s pomocí základních kritérií (obsah, styl, strategie) a debatních pravidel, je schopen poskytnout debatérům návrhy ke zlepšení.

Samotný proces rozhodování se v mnohém neliší od rozhodování debat v KP. Základními kroky jsou:

1. pečlivé sledování debaty,
2. identifikace sporů,
3. vyhodnocení jednotlivých sporů,
4. vážení sporů,
5. finální rozhodnutí.

V průběhu tohoto procesu by si rozhodčí měl být schopen zodpovědět, které body (tj. části argumentace, konkrétní aspekty stylu atd.) byly přesvědčivější na straně vítězného týmu a proč jsou tyto specifické důvody pro vítězství důležité v kontextu dané debaty. Ve WSDC se obecně rozhoduje více holisticky, což znamená, že se nebere v potaz pouze obsah (tedy to, co debatéři v debatě říkali), ale přihlíží se i k tomu, zda debatéři v rámci týmu své argumenty a myšlenky prezentovali přesvědčivě, jednotně a strukturovaně – při rozhodování tedy má určitou váhu i celkový styl obou týmů.

Je důležité mít na paměti, že debaty ve formátu WSDC se rozhodují na základě **porovnávání**. Tým neprohrává debatu proto, že udělal chybu nebo nebyl perfektní, rozhodnutí je realizováno na základě pečlivého porovnání obou týmů z hlediska schopnosti naplnění týmového břemene a přesvědčivého obhajování argumentace. Podobně je potřeba přistupovat

i k vážení argumentačních linií obou týmů. Jakmile rozhodčí dospěje k výsledku debaty, tak vyplňuje a odevzdává fastballot.

Na mezinárodních debatních turnajích se běžně setkáme jak se samosoudci, tak i s panely o více rozhodčích. Oproti tříčlenným panelům, které známe z KP, mohou debaty ve formátu WSDC rozhodovat také pouze dva rozhodčí – v takovém případě je jeden z nich hlavním rozhodčím (tzv. *chair judge*), druhý rozhodčí bývá označován jako tzv. *wing judge* a jeho rozhodnutí mívá nižší váhu. Je běžnou praxí, že ještě před ústní zpětnou vazbou vedou rozhodčí o rozhodnutí diskuzi a samotný feedback pak debatérům představí za celý panel už jen hlavní rozhodčí. U debat ve formátu WSDC, které realizuje ADK v rámci Debatního poháru, však takovéto vážení hlasů nebude prováděno, hlasy všech rozhodčích z panelu tudíž budou mít stejnou váhu. Stejně tak bude na WSDC turnajích DP zachována běžná praxe z KP turnajů, při níž jednotliví rozhodčí z panelu představují svá rozhodnutí individuálně (tj. každý sám za sebe vysvětlí své rozhodnutí).

Na WSDC turnajích Debatního poháru bude v případě rozhodování v panelu feedbacku předcházet vzájemná diskuze jednotlivých rozhodčích z panelu, oproti mezinárodním turnajům, kde taková diskuze probíhá až po odevzdání fastballotu, bude však projednání výsledku s ostatními členy panelu probíhat ještě před vynesemím verdiktu o vítězi.

Přestože mezinárodní turnaje ve WSDC v podstatě neznají nepřesvědčivé výhry u samosoudců, v rámci debat Debatního poháru bude možné udělit nepřesvědčivé vítězství (2:1) jednomu z týmů i jako samosoudce.

5. FEEDBACK

Na mezinárodních turnajích se po debatách ve formátu WSDC debatérům nedává ballot, jak to známe z KPDP, veškerá zpětná vazba se tak odehrává v rámci ústního feedbacku.

V rámci WSDC turnajů Debatního poháru se však budou debatérům zasílat zkrácené balloty – v nich bude nutné u každého řečníka vypsát celkový počet bodů za řeč, body za jednotlivé kategorie (obsah, styl, strategie), případně přičtené/odečtené body za faktické poznámky (POIs). Kolonky pro osobní komentáře k řečníkům nebude nutné vyplňovat, pokud si týmy od rozhodčího vyžádají individuální feedback již během samotné ústní zpětné vazby (což je na WS zvykem, viz níže). Do části určené pro popis rozhodnutí bude stačit vyplnit jen stručnější popis rozhodnutí debaty (tj. pouze hlavní spory a jejich stručné zhodnocení).

Ústní zpětná vazba by měla být maximálně 15 minut dlouhá, jejím hlavním cílem je vysvětlit debatérům (či dalším divákům), který z týmů debatu vyhrál a proč. Na některých mezinárodních turnajích je zvykem, že rozhodčí nejprve debatérům sdělí, kdo zvítězil, a teprve poté přistoupí k samotnému vysvětlování svého rozhodnutí, není však nutné postupovat vždy v tomto pořadí.

Při vysvětlování procesu, na základě něhož se dospělo k výsledku debaty, by měl rozhodčí své důvody přehledně strukturovat. K tomu může využít např. porovnávání týmů na základě tří základních kritérií (obsah, styl, strategie), ale především také základní spory debaty a vzájemné srovnání jejich váhy. Doporučuje se v rámci ústní zpětné vazby nejprve vysvětlit rozhodnutí debaty, až poté přinášet tipy ke zlepšení.

Protože rozhodčí na mezinárodních turnajích neposkytují debatérům po debatě balloty s osobními komentáři, mají týmy možnost po skončení obecného feedbacku dojít za rozhodčím a vyslechnout si od něj individuální feedback. Osobní ústní zpětná vazba by neměla být příliš dlouhá, aby si debatéři stihli mezi jednotlivými koly turnaje odpočinout, je proto dobré prioritizovat. Kritika by měla být především konstruktivní, tipy pro zlepšení by měly být zobecnitelné, nikoli zacílené pouze na proběhlou debatu. Jelikož se individuální feedback většinou poskytuje debatérům před očima ostatních členů týmu, je nutné respektovat, že je debatování týmovým sportem – při kritizování by tedy měli být rozhodčí opatrní, aby svým hodnocením některého z členů týmů před očima ostatních nepoškodili a nestrhli na něj vinu za případnou prohru. Je dobré feedback přizpůsobit úrovni jednotlivých debatérů (tj. u začátečníků se držet hlavně základů, u zkušenějších jít už více do hloubky) a přehledně jej strukturovat. Feedback by měl být podáván debatérům v celkově pozitivním duchu, a to i v případě, že je kritizujeme.